

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Calvinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

48. Respexit humilitatem ancillæ suæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

hunc esse sensum ait: *Quandoquidem in eo quod polliceris, nullus locus est vulgari & consueta matrimonij coniunctioni, age, qua tandem ratione fiet quod narras?* Fingit ergo Beza B. virginem de noua partus ratione inquirere, eo quod in tam excellenti partu, vulgari & consueta matrimonij coniunctioni locus non sit. Atqui nec hic sensus Caluini commento parum conformis, verbis B. Virginis quadrare potest. Non enim quarit nouam partus rationem, sed omnem à se futurum partum excludit. Non dicit, quomodo sine viri copula pariam? quæ est consueta matrimonij coniunctio: sed dicit, quomodo concipiam in utero, & pariam filium? quia viri copulam non sum expertura. Notandum quod dicit virgo, *Quomodo fiet istud* id est, res ipsa quam narras, partus quæ mihi annuncias. Non dicit, *Quomodo fiet tale, talis partus, aut tantæ prolis conceptus?* Dicit τὸτο non τοῦτο. Simpliciter de partu interrogat, sicut causa interrogationis subiuncta demonstrat, *Quia viri non sum cognitura*: id est, quia ab omni partu sum aliena. Nam B. virginis de aliquo alio partus genere quàm de virili & consueto adhuc cogitasse, inanis planè & futilis coniectura est. Deinde si de nouo partus genere præter virilem & consuetum interrogaret, non fuisset opus addere, *Quia virum non cognosco*. Nihil enim hoc ad rem faceret. Siue enim virum cognitura fuerat, siue nõ, nouus ille partus præter viri commercium, locum habere potuisset. Ita planè B. Virginis quæstionem, dum verum eius & germanum sensum peruertat hæretici, futilem & absurdam & impertinentem sensum habere conuertunt. Quam etiã quæstionis absurditatem inuere vult Caluinus, dum ait virginem ita percussam & ætonitam fuisse, et sensus suos omnes admiratione ligatos & constrictos habere. Vult ergo illam quasi vix sui compotem sine sensu & iudicio quæstionem propoluisset. Hæc est Caluini impietas, quam seculo libenter imitari profitetur Beza. Talem enim certè quæstionis sensum excogitarunt, qui nihil ad rem præsentem faciens, minimèque coherens, verè sine sensu prolata videatur. Cæterum beatissimæ virgo absque vlla sensuum constrictione, prudenter & sensatè interrogauit, cui propterea Angelus grauitè & diuinè respondit, non ita responsurus, si illam sine sensu & iudicio aliquid interrogare perspexisset.

B. Virginis quæstionem quam indignè trahant hæretici.

Humilitas B. Virginis quæ.

48. *Respexit humilitatem ancillæ suæ.*

A Criter hoc loco contendunt hæretici, humilitatem non pro virtute animi & submissione in B. Virgine, sed pro

pro vili & abiecta conditione in paupere & ignobili puella accipi. *Humilitas hic* (ait Caluinus) *non submissionem vel modestiam vel animi habitum significat, ut stultè putarunt indocti & barbari homines, sed tantundem valet ac vilis abiectaque conditio, quatenus excellentie opponitur, quod ex Græca voce liquet.* Caluino applaudens Beza, eandem canticenam canit: *Significat ταπεινότης humilitatem, id est, vilem & abiectam conditionem, qualis est nimirum vilium seruulorum. Itaque inepti sunt qui modestiam ceterasque Mariae virtutes hoc loco predicant, quasi ταπεινότης illud sit quod Græci ταπεινοφροσύνη vocant: quasi denique Maria vlla sua merita, ac non potius infinitam Dei misericordiam collaudet.* Moxque Theophylacti in hunc locum verba ab Erasmo notata repetit, quibus ait virginem non propter suam virtutem beatam se dicendam esse, profiteri, sed quia fecit illi magna Deus: addens Roma hunc commentarium impressum fuisse, ut præposteri Mariae cultores intelligant sanis hominibus nunquam placuisse has præposteras Mariae laudes. Erasmo subscribit Cornelius Iansenius, & Didacus Stella: qui verbum ταπεινότης pro virtute humilitatis apud Græcos nunquam accipi affirmant.

Sed erravit ille errans-mus Erasmus, aliòsque in errorem abduxit. Nam in hoc ipso cantico ubi dicit virgo, *Exaltauit humiles, & exaltauit eos ταπεινούς*, eodem verbo vitur: & opponuntur humiles *superbis mente cordis sui*, & pauperes spiritu significat, ut ipsemet Beza annotauit. *Quum Christus in Evangelio dicit Matth. 11. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde*, vox Græca est, ταπεινὸν τὴν καρδίαν. Quum idem dicit, *Omnis qui se humiliat, exaltabitur*, vox Græca est, ὅστις ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, Matth. 23. & ὁ ταπεινῶν Luc. 14. & 18. Rursum quum Christus dicit, *Qui nō se humiliauerit sicut vnus ex paruulis istis*, vox Græca est, ταπεινώσῃ, Matth. 18. Lucas quoque Act. 8. citans Esaiæ verba de Christo, *In humilitate iudicium eius sublatum est, & non aperuit os suum*, vitur verbo ταπεινότης. Iacobi cap. 4. & 1. Petr. 5. *Superbis resistit, & humilibus dat gratiam*, est verbum τοῖς ταπεινοῖς. Item Iacobi eodem cap. *Humiliamini in conspectu Domini*, vox Græca est, ταπεινώθητε. Sed & apud Paulum, quem humilitatis virtutem non nisi vocabulo τῆς ταπεινοφροσύνης exprimere Iansenius affirmat, huius apud Lucam dictionis ταπεινότης coniugatum pro virtute humilitatis accipitur. Rom. 12. *Non altum sapientes, sed humilibus consentientes*, τοῖς ταπεινοῖς συναπαγομένοι. 2. Cor. 7. *Qui consolatur humiles, consolatus est & nos: ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινούς.*

Probat
humilitat
B. Virgin
nis quod
vera vir
tu essit.

In Com.
Concord.
Euang.

Iam ad Philip. 2. de Christo, *Humiliauit semetipsum factus obediens, &c.* *ἕταρ ἐμῶν ἑωσέω.* Temeritatem igitur & ignorantiam Erasmi alij interpretes temere sequuti fuerunt. Nec barbari aut indocti sunt (vt Calvinus garric) qui virtutem humilitatis hoc loco exponunt, quasi vox Græca id non permittat, sed certè inconsiderati sunt qui virtutem humilitatis hic accipi posse negant; quum tamen multis in locis in Græco Matthæo, Luca, Paulo, Iacobo, Petro, illa vox aut eius coniugatum eandem virtutem significat. Loquitur igitur B. Virgo non vt paupercula, aut contemptibilis aliqua puella, sicut Lutherus primus nugatus est in Postilla huius Euangelij, aliòsque nugari fecit; sed vt pia & humilis virgo, Deo gratias agens, quòd quum tam parua in oculis suis esset, ad tantam dignitatem Deus illam exaltauit. Sic Lia vxor Iacob mulier diues & locuples, quum prole à Deo donata esset, gratias Deo egit dicens: *Vidit Dominus humilitatem meam.* Prius enim à viro suo contempta videbatur. Sic ipse Dauid Rex. *Vide humilitatem meam & laborem meum.* Et iterum. *Respexisti humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam.* Sunt quippe labor & necessitates cum humilitatis virtute in piorum animis coniunctæ. Hanc B. Virginis humilitatem quæ se omni honore indignâ reputabat, respexit Deus: *exultans humilem*, vt in Euangelio promittit Christus, & in hoc ipso cantico B. Virgo reperit. Qua in re non suam virtutem, sed Dei erga se beneficia prædicat. Non quòd humilis fuerit, gloriatur; sed quòd humilem & demissum animum suum Deus respexerit, gratias agit, *exultans in Deo saluari suo.* Et sic verum est quòd Theophylactus dicit, quòd non propter suam virtutem beatam se dicendam esse virgo prædixit; sed quia fecit illi magna Deus. Magna quippe fuit & valde magna huius humilis virginis tanta exaltatio. Quare humilitatem pro vera animi virtute in hac beatiss. virgine hoc loco exponunt Patres. Imprimis Origenes homil. 8. in Lucam: August. serm. 2. de assumpt. B. virginis: Beda in hunc locum: Bernardus homil. 1. super, Missus est, & homil. 1. de laudibus virg. Rupertus lib. 1. in Cant. Denique omnes illi Patres, qui Mariam Euæ, obedientem inobedienti, humilem superbæ opponunt, vt Irenæus lib. 5. Tertull. in lib. de carne Christi. Augustinus serm. 18. de Sanctis. Hieron. epist. 22. ad Eustoch.

Qui humilitatem pro vili & abiecta conditione accipiunt, planè extra rem philosophantur. Nulla enim Scriptura docet Deum talem conditione quatenus talem respicere, sed animi abiecti

Gen. 29.

Psal. 44.

Matth. 23.

Patres contra Calu-
m. 1477.

abiectionem virtutem. *Beati pauperes spiritu. Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementem sermones meos? Reuelasti ea paruulis.* Tametsi plerique Apostoli piscatores erant, non tamen pauperes & abiectionis fuerunt. Matthæus diues & pecuniosus, Philippus & Bartholomæus nobiles viri fuerunt. Nec paupertatem nec diuitias in honorum suorum distributione Deus respicit, sed *humilibus dat gratiam, superbis resistit.*

Matth. 5.

Esai. 61.

Matth. 23.

Iac. 4.

74. *Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.*

Quum hic locus ad necessitatem bonorum operum, quæ omnibus in Christum credentibus incumbit, perspicue demonstrandam plurimum valeat, dupliciter illum hæretici corrumunt atque deprauant. Primum illud, *sine timore*, exponunt de certitudine gratiæ, quam fingunt; & animi tranquillitate ac securitate, quam iam in Christo reconciliati concipiunt: ut timor anxietatem & ægitudinem animi seu dubitationem de salute, & de propitio erga nos Deo hoc loco significet, quia cum hac dubitatione, & sine certa fiducia salutis, Deo libere & hilariter seruire non possumus. Deinde, *seruire Deo in sanctitate & iustitia*, ad animi gratitudinem referunt, quæ deceat filios Dei, non ad necessariam obedientiam, qua ad vitam æternam perueniatur. Sic Calvinus & Beza hunc locum peruertunt, totumque Scripturæ sensum inuertunt. Caluini verba sunt. *Quod dicit, ut sine timore seruiamus, significat non posse nisi tranquillis animis ritè Deum colere. Quum igitur Deus homines sibi in Christo reconciliet, quum eiusdem presidio ipsos tueatur, ut securi sint ab omni metu, quum eorum salutem in eius manuum & custodiam deposuerit, merito Zacharias nos eius gratia predicat à metu liberari.* Sic & Beza: *Significat hoc loco timor futuri mali ægitudinem, qua pugnat ex diametro cum fiducia illa filiorum Dei, qui fide iustificati pacem habent. Seruire omnibus diebus Deo in sanctitate & iustitia, exponit Calvinus hoc modo: Quum sibi in perpetuum homines Deus adoptet, non debet caduca vel exigui temporis eorum esse gratitudo. Et paulò antè: Sicut efficiens (inquit) causa salutis nostræ gratuita Dei bonitas fuit, ita finalis est, ut homines piè sanctèque viuendo nomen eius glorificent. Callida hæc & impia est textus Euangelici corruptio, ad statuendam*

Operum bonorum necessitas defenditur

In Harmonia.

In Annot. in hunc locum.